

Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur.

436. meddelelse. 10. februar 1949.

A. Forsøgsresultater.

Orienterende sortsforsøg med hassel.

1934-48.

Forsøgene er udført på god sandmuldet jord ved Hornum og Spangsbjerg, begge steder under gode læforhold. Ved Spangsbjerg er forsøget anlagt i 1934 med 26 sorter og ved Hornum i 1940 med 15 sorter. Planteafstanden har begge steder været 3×4 m.

Under de strenge vintre i 1939, -40 og -41 frøs buskene stærkt ned, særligt i 1941, og måtte skæres stærkt tilbage, hvilket medførte, at der praktisk talt ingen nødder avledes i 1942-43. Under den lange vinter i 1946-47 med hård frost og mange solskinsdage frøs næsten alle hanrakler og en del af hunblomsterne bort, hvorfor høsten også i dette år blev meget lille.

Ugunstigt vejrlig om vinteren og i de tidlige forårsmåneder har således i perioden fra 1939 til 1948 næsten helt ødelagt høsten i 3 år.

Blomstringen kan efter vejrforholdene falde fra sidst i december til ind i april måned, og under vort vekslende klima sker det ofte, at der indtræffer en frostperiode, efter at blomstringen er begyndt, og mange blomster bliver da frostsvedne, og høsten forringes eller går helt tabt. Det er således hyppigere frosten end svigtende blomstring, der er årsagen til de store svingninger i udbyttet fra år til år.

Ved Spangsbjerg er udbyttetallene delt i to perioder, de første 3 høstår fra 1939 til 1941 er opførte for sig, og i den næste periode er samlet årene fra 1944 til 1948. Udbyttet af nødder er for den sidste periodes vedkommende opført dels med haser og dels uden haser. Tallene viser, at der under vore forhold er en overordentlig stor forskel på sorterens ydeevne. Udbyttetallene svinger således i den 5-årige periode ved Spangsbjerg fra 22,4 kg pr. a i gennemsnit til 0,1 kg for den lavest ydende sort.

På bilaget er tillige opført det største høstudbytte i et enkelt år. Højeste når *Lambert Filbert* med 76,9 kg pr. a, og næst efter følger *Lang Zeller* med 54,1 kg. Det frengår tillige af bilaget, at de sorter, der i et særligt gunstigt år giver et stort udbytte, til dels er de samme, som i gennemsnit af alle årene har givet det største udbytte.

Endvidere viser udbyttetallene, at den almindelige vilde hassel selv under forhold, hvor den gødes og plejes, kun formår at give et ganske lille udbytte.

Der er ret stor forskel på nøddernes størrelse hos de enkelte sorter; højest ligger *Gunslebener*, hvor 100 nødder vejer 355 g, og lavest er *Bollwiller* med en hundrede vægt på 155 g.

Den afskallede kerne udgør i gennemsnit af alle sorter ca. 45 pct. af nøddens vægt. Højest står *Cosford* med 60 pct., og lavest blandt de prøvede sorter er *Aveline de Provence* med 37 pct.

Hornum har kun 4 høstår, da forsøget først blev anlagt i 1940, og flere af sorterne er endnu ikke i fuld bæring. Udbyttetallene må derfor nærmest opfattes som et udtryk for, hvor hurtigt voksende og tidligbærende de enkelte sorter har været.

Nogle af de mest ydende sorter.

Lambert Filbert: Middelkraftig og tæt vækst. Bladene store, bredt ovale med kort spids. Har forholdsvis store, aflange nødder med mørke striber. Hasen $\frac{1}{4}$ til $\frac{3}{4}$ gange så lang som nødden og sjældent med indskæringer. Ret store, fyldige kærner, som udgør 49 pct. af nøddens vægt.

Tidlig Zeller: Meget kraftig vækst. De ældre buske er store og bredkronede. Bladene kredsrunder til omvendt ægformede. Nødderne middelstore til store, ovale til aflange. Hasen med to indskæringer til grunden. Kærneprocent ca. 43. Modner tidligt.

Lang Zeller: Ligner foregående meget både i vækst og ydeevne, men synes knapt at være så tidligt bærende og hurtigt voksende som denne.

Aveline de Provence: Stor, tæt busk. Runde til ovale, ret små blade med temmelig lang spids. Nødderne store, rundagtige, mat brune og meget tykskallede. Kærnen er ret lille og udgør kun 37 pct. af nøddens vægt. Modner sent til meget sent.

Minnas store Zellernød: Ret bred og tæt vækst, men ikke særlig høj. Bladene temmelig små og jævnt tilspidsede. Små til middelstore, rundagtige, lysebrune og tykskallede nødder med 39 pct. kærnevægt. Hasen indtil $\frac{1}{4}$ gang længere end nødden. Fligene lange, uregelmæssigt tandede og udadbøjede.

Fertile: Lav og noget udbredt vækst med kredsrunder, temmelig små blade. Hasen kun lidt længere end nødden og i regelen med 1—2 indskæringer til grunden. Nødderne store til middelstore med bred basis. Skallen ofte længdestribet. Fyldige kærner, som udgør ca. 58 pct. af nøddens vægt.

Webbs Price Cob Filbert: Høj, men noget åben vækst. Bladene mørke, grove, runde til ovale. Hasen $\frac{1}{2}$ gang længere end nødden, rørformet eller med en enkelt indskæring til grunden og korte, ind-

adbøjede flige. Store, aflange, mørkebrune, ofte furede nødder. Kærnen udgør 49 pct. af nøddens vægt. Modner ret sent.

Gunslebener: Høj og tæt busk, med store kredsrunder til ovale blade. Hasen lidt længere end nødden og med to indskæringer til grunden. Middelstor, spids nød med meget bred basis. Kærnen udgør 43 pct. af nøddens vægt. Modner tidligt.

Heynicks Zeller: Middelkraftig vækst. Lyse, kredsrunder til ovale blade med kort spids. Hasen omtrent på nøddens længde og med 2 indskæringer til grunden. Store, lidt flade og aflange nødder. Kærnen udgør 42 pct. af nøddens vægt. Middeltidlig til sildig.

Cosford: Middelkraftig vækst. Bladene små, kredsrunder til ovale, stærkt fildede på undersiden. Hasen kun lidt længere end nødden, med een, sjældent to indskæringer til grunden. Middelstore, rundagtige, lidt furede og sribede nødder med fyldige kærner og en meget tynd skal. Kærnevægten er meget høj, idet den udgør 60 pct. af nøddens vægt.

Gustavs Zeller: En stor og bred busk med store, noget bukledede, ovale til kredsrunder blade. Hasen af samme længde som nødden eller indtil $1\frac{1}{2}$ gang så lang som denne, med en indskæring til grunden og oftest indsnøret over nødden. Meget brede, store, næsten fladrunde nødder med lille spids. Skallen lidt sribet. Kærnevægten 43 pct.

Ved valg af nøddesorter både til erhvervsplantning og til hjemmeforsyning bør der ikke alene tages hensyn til den absolutte ydeevne, men også i nogen grad til nøddernes størrelse og kvalitet. Skallens tykkelse og kærnenes størrelse varierer meget fra sort til sort.

I de prøvede sorter har kærnen udgjort fra 37 til 60 pct. af nøddens vægt.

Abonnement paa korte meddelelser fra Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur kan tegnes paa ethvert postkontor og hos postbudet under navn af »Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur«.

Abonnementsprisen er 2 kr. om året, postpenge iberegnet.

Anmeldelse om adresseændring maa indgives til postvæsenet.

Bilag til 436. meddelelse.

Orienterende forsøg med hasselsorter.

Spangsbjerg 1934—48 og Hornum 1940—48.

Sortens navn	Spangsbjerg							Hornum	
	Nødder med haser kg pr. a				Nødder uden h. kg pr. a 1944- 48	100 nødder gns. for 4 forsøg.		Nødder m. haser	
	1939- 41 gns.	1944- 48 gns.	forht. alle høst- år	højeste ud- bytte et enk. år		u. has. g.	kærne pct.	kg pr. a 1945- 48 gns.	for- holds- tal
Lambert Filbert	5.5	22.4	112	76.9	16.5	344	49	»	»
Tidlig Zeller.....	12.5	15.2	100	35.6	11.3	274	43	22.1	100
Lang Zeller.....	6.6	17.8	96	54.9	13.3	268	43	»	»
Aveline de Provence.....	7.2	17.0	94	31.8	11.5	342	37	10.1	46
Minnas st. Zellernød.....	7.8	11.6	71	35.4	7.3	237	39	10.0	45
Fertile.....	7.8	10.0	64	20.0	7.2	266	58	»	»
Webbs Price Cob Filbert ..	5.5	10.4	61	37.6	7.4	353	49	6.1	27
Gunslebener *).....	2.9	9.6	50	24.8	6.6	355	43	»	»
Heynicks Zeller.....	3.9	7.7	44	24.9	5.6	290	42	8.1	37
Cosford.....	6.5	5.9	43	14.9	3.9	247	60	16.3	73
Gustavs Zeller.....	4.8	6.1	39	13.9	4.1	322	43	10.0	45
Brunswiger.....	5.5	4.8	36	16.3	3.4	324	48	6.5	29
Lambert hvid.....	0.2	6.8	31	29.7	4.3	203	37	2.7	12
Nottingham Prolific.....	0.1	6.9	31	13.5	4.1	216	47	»	»
Halleske Kæmpenød.....	3.0	4.9	30	15.1	3.4	322	44	10.5	48
Garibaldi.....	2.2	4.8	27	15.3	3.2	296	53	3.7	17
Prolific a coque serré.....	2.9	3.6	24	8.6	2.5	315	46	»	»
Emperor.....	1.4	3.5	19	6.8	2.4	299	49	»	»
Eugenie.....	0.8	3.7	18	13.7	2.7	215	53	6.7	30
Princess Royal.....	0.0	3.8	17	17.5	2.7	184	41	4.3	19
Lambert rød.....	0.1	3.3	15	14.5	2.0	162	44	3.2	14
Bollwiller *).....	0.3	3.1	14	7.8	1.9	155	45	0.4	2
Almindelig Hassel.....	0.7	1.7	10	5.2	1.1	178	40	0.5	2
Daviana.....	1.3	0.9	7	3.0	0.5	251	51	1.6	7
Imperiale de Trebizonde...	0.0	0.8	4	3.5	0.5	»	»	»	»
Atlas *).....	0.0	0.1	1	0.4	»	»	»	»	»

*) Stemmer ikke helt med pomologiske beskrivelser.